XLIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1933. november 11. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Dávid Ferenc.

November a halottak emlékezetével kezdődik. A nagy halottakra való emlékezettel s ezek között áldó és hálás kegyelettel gondolnunk mi unitáriusok minden év november 15-én vallásalapítónk halálára. Gondolatunk elszáll magas Déva vára börtönébe, hol az egy igaz Isten egyedülvaló imádása eszméjéért vértanu halált halt, híven követve ebben is a názáreti Jézust, kitől megtanulta: „Nincs több Isten, hanem csak egy". De nemcsak megtanulta, hanem mint a Jézus Krisztusnak hűséges tanítványa, Istenországának apostola nyomdokain követte a Mestert.

Nagyságát — századokon át visszatükröző fényének ragyogását az teszi értékessé, követésre méltóvá, hogy nemcsak hirdette, írta a felismert hitigazságokat, hanem Jézusi lélekkel élte és gyakorolta. Hőse volt a hitszabadság fennkölt eszméjének, de alázatos hívője és vallója a lélek benső nemes érzelmei követése megnyilvánulásainak. Ebben is nagy, ebben is követésre méltó volt. 345 év távlatából emlékezzünk így reá. Újítsuk fel templomainkban, híveink, ifjúságunk, gyermekeink körében emlékezetét:

„Ne szűnjék meg dal és ének
E nagy férfi emlékének".

nitárian school for the ministry
BERKELEY
merica CALIFORNIA

Köszöntöm az olvasót.

Több, mint egy évi távollét után ismét kezemben érzem a szerkesztői tollat s azon gondolkozom, mit irjak és hogyan írjam, hogy az Unitárius Közlöny minden olvasója megérezze a szívnek azt a melegét, amellyel köszönteni kívánom. Egy év hosszú idő, sok minden történik leforgása alatt, jó is, rossz is, — nálunk is, külföldön is. Hiszen az élet nem álló víz, hanem rohanó ár s a történelem lapjait az idő száguldó szekerének keréknyomai töltik meg eseménydús, emlékezetes sorokkal. Minden változik ,az ember is s legfőképpen a világ. Csak egy marad változatlan, tegnap és ma és mindörökké ugyanaz, a mindenható Isten. Ő rendeli, hogy az ő változatlan igazságát hírdessük ennek a változó világnak. Ő akarja, hogy annak az örökkévaló igazságnak iskolát és templomot építsünk itt a földön, hogy a hétköznapok porában vergődő lelkeink megtanulhassák és megszentelhessék ezt az igazságot. Ez a szerény kis közlény sohasem akart mást, mint hogy Isten rendelésének a maga igénytelen és gyarló eszközeivel eleget tenni próbáljon. Amit a szerkesztő és a belső munkatársak életük lefolyt ideje és szerény tehetségük felhasználása révén megtanulhattak, megtapasztalhattak ebből az isteni igazságból, azt őszinte szívvel és osztozni vágyó jószándékkal bocsátják az olvasók elé e lap hasábjain. Hisszük, hogy azzal a szeretettel fogják olvasóink tovább is pártolni Közlönyünket, amely szeretet több mint négy évtizeden át a legelterjedtebb unitárius lappá tette volt azt.

A szerkesztő a maga részéről is kéri az olvasókat, tekintsék magukat a Közlöny felkért munkatársainak. A jövő számtól beindítandó rovatok meg fogják mutatni az útat, amelyen a lap és az olvasók együtt munkálkodhatnak közös célunk megvalósítása végett. E rovatoktól eltekintve is azonban, érezze magát minden olvasó munkatársnak és levelezőnek s ha bármiféle kérdés, nehézség, vagy a mai élet kapcsán előállott probléma nyugtalanítja lelkét, forduljon bizalommal lapunk szerkesztőségéhez, ahol minden tőlünk telhetőt el fogunk követni, hogy egyházi és szellemi életünk jelességeinek tanácsát kikérve, feleletet adjunk.

Közös munkánkra Istennek áldását kérve, unitárius testvéri szeretettel köszöntöm az olvasót.

Szent-Iványi Sándor,
szerkesztő.

BIRKOZIK AZ EMBER...

A hangyának tenger a patak
S ha partjához ér,
Látása megtörik
A víznek messzi tükörén.
S ha tengerparthoz ér,
Ott is csak patakra lel
S nem is sejti,
Milyen végtelen a tenger.

Van úgy sokszor az ember:
Birkozik a nagy végtelennel,
Pedig látása már ott elakad,
Ahol átvágja útját egy patak.

Fekete Lajos.

EGYIKÜNK ELÉBB.

Egyikünk elébb, másikunk később
Érik aratásra,
Ahogyan átvonult felettünk a pászma
S megverte a jég
Kalászba induló buzafejünk.

A lányok közül is egyiket hamarább
Kérik fel a táncra
A haszonleső bálfiúk.
S míg az egyiknek minden bók kijut:
Várni kell a másnak.

És ki tudná végét előre jósolni,
Úgy az udvarlásnak, mint az aratásnak.

Van őszi vetés is, amelyik télen
Fagyokat állott ki a föld alatt
S mégis megmaradt.
És jobban szereti ezt a gazda,
Mert erősebben indul a tavaszba
S éjjeli fagyoknak jobban ellenáll.

Oh, az emberi lelkekbe is vajjon ki lát?
Ki tudná hát megmondani jövendőnk titkát?!

Fekete Lajos.

Egyháztársadalmi akció az Egyház anyagi ujjáépitésére.

Unitárius Testvéreink!

Szólni akarunk tihozzátok. Értesíteni óhajtunk, hogy Egyházunk anyagi újjápítése céljából egyháztársadalmi akciót indítunk meg. Egy hármas bizottságban alakultunk meg és mint ilyen bizottság fogjuk végezni az ezen egyháztársadalmi akció irányításai működése körül felmerülő mindennemű munkát. Fogjuk, ha unitárius testvéreink, az Egyház anyagi újjáépítésére irányuló emez egyháztársadalmi akciót, a maguk részéről is el fogják ismerni és melléje egy táborba fognak sorakozni. Erre pedig most, e helyről is, ünnepélyesen felhívjuk minden unitárius testvérünket. Mi a munkát már megkezdtük és az egyelőre egy nagy megkérdezés, amelyet unitárius testvéreinkhez intézünk.

Mielőtt megmondanók, hogy mit tettünk már és mi az amit kérdezünk, mondjuk meg, hogy miben áll ennek az egyháztársadalmi akciónak a lényege. Bizonnyára többen olvastuk az Unitárius Közlöny 1932 októberi számában megjelent „Gondolatok az Egyház újjáépítésére“ című cikket, amelyet Solymosi István egyházközségi gondnok afia írt. Az ebben a cikkben kifejtett tervezet, némileg módosított formában, a tervezete egyháztársadalmi akciónknak, amelyet megvalósítani akarunk. A tervezet röviden így szól:

Minden konfirmált egyháztag havonként egy Leit fizet az újjáépítő alapba. Kivételek: a szerényebb anyagi körülmények között élő családok konfirmált tagjai ,ha külön-külön nem képesek fizetni havonként egy Leit, akkor együtt fizetik meg ezt az összeget, ami személyenként 50, 30, 25 stb. banit jelent; a cél azonban az lévén, hogy minden hónapban annyi egy Lei gyűljön be, mint ahány konfirmált egyháztag van, ezért azok, akik Isten kegyelméből jobb sorsot nyertek az élettől, kéretnek, hogy havonkénti 2, 3, 4 Leit ajánljanak meg, a maximum azoban, amit a tervezet okszerűsége megkíván, 5 Lei. Kétségtelen, hogy afiai között vannak olyanok, akiknek ez az 5, 4, 3, 2 Lei nem jelent nagyobb áldozatot másoknak az 1 Leinél. Ilyen megoldás mellett tehát úgy számítjuk, hogy minden konfirmált tag minden hónapban egy Leit fizet az újjáépítő alapba. Azonban nemcsak konfirmált afiai kéretnek, hogy az Egyház oltárára eme csekély megterhelést jelentő áldozatukat meghozzák, hanem az Egyházközségek és minden unitárius egyesületünk, valamint minden alkalomszerű jövedelemet beinkaszszáló összejöveteleink is. És ezekre nézve is csak *5 Lei* az a minimális áldozat, amelyet, amelyet e terv megkíván.

Az így begyülő évi összeg (több mint egy fél millió L.), minden esztendőben biztos jövedelmet nyujtó épületekbe fektetendő be, melyeknek a jövedelme csatolandó a gyűjtés útján befolyó összeghez. A tervezet ebben a formájában 25 évre szól.

25 év mulva azonban automatikusan meghosszabbodik még 25 esztendővel, de akkor már a befektetett összegek jövedelme legalább is részben felhasználható egyházi közszükségleti célokra. Az első ciklusban a befektetett összegek jövedelmét felhasználni csak végszükségben egyetemes egyházi határozattal lehet. Minden pénz az egyházi központi pénztárban kezeltetik.

Ezeket az egy Leiket csak az fizeti, aki önként megajánlja. És ez a megajánlás csak addig bir az illetőre nézve erkölcsileg kötelező erővel, amíg azt vissza nem vonja.

A cél: az Egyház olyan anyagi megalapozása, újjáépítése, hogy az Egyház anyagi létének feltételei biztosítva legyenek és ezen az alapon az Egyház nyugodtan, nehézségek nélkül tudja a maga nagy feladatú vallási és kultúrális tevékenységét kifejteni. Nyilvánvaló tehát, hogy amit az Egyház híveitől anyagiakban kap, azt kamatos kamataival együtt mind visszaadja a híveinek szellemiekben, lelkiekben, sőt minthogy a szellemiek a lelkiek anyagi jólétünk kialakulásának is legelsősorban feltételei azt kell mondanunk, hogy még anyagiakban is a hivek javára fog szolgálni. De hiszen ez természetes, mert az Egyház nem önmagáért van, hanem a híveiért. És aki az Egyháznak áldoz, az önmagának áldoz. Aki az Egyháznak ad nehány garast, az azt a nehány garast szellemi, lelki értékekké változtatja át, amelyek mind visszasugárzanak rá és az ő lelkét gazdagítják. A cél tehát a legvégső megfogalmazásban mi magunk vagyunk az Egyház hívei, olyan értelemben, miszerint elérjük azt, hogy Egyházunk keretén belül minél teljesebb legyen a lehetőség arra, hogy minél tökéletesebb mértékben válhassunk Isten gyermekeivé.

Unitárius testvéreink! ez az a cél és terv, amelynek a megvalósítására ez a hármas bizottság vállalkozott. Azaz, a hármas bizottság vállalkozott arra, hogy ennek a célnak és tervnek a megvalósítása körül felmerülő minden adminisztrációs munkát végezzen és egyháztársadalmi akció formájában a kivitelt megszervezve, de nyilvánvaló, hogy a tervnek a megvalósulása nem a bizottságon mulik, hanem az Egyház híveinek a buzgóságán.

Mi a munkát már megkezdtük. Minden Egyházközség lelkészének elküldtük a tervezetet és felkértük, hogy az abban foglalt minta szerint a megajánlási íveket juttassa Egyházközsége konfirmált tagjaihoz, hogy kiki megtehesse megajánlását. Ebben áll a mi nagy megkérdezésünk: Egyházunk egyeteme hozzájárul-e, azaz akarja-é e terv megvalósítását. Ezeket a megajánlási íveket e hónap (November) 10-ig kézhez várjuk. Csak ezeknek a megajánlási íveknek az alapján nyilatkoztathatjuk ki, hogy az Egyház egyeteme egy szívvel lélekkel kész az Egyház újjáépítésére. És csak ezután kezdhetjük el a tulajdonképpeni építő munkát. Reméljük, hogy az Egyház egyetemének a megnyilatkozása egyhangú igen fog lenni. Hiszen senki sem indokolhatná e munkából való kimaradását, ha csak

teljes nemtörődömséggel nem. Hiszen egy Leit egy hónapban még a koldus is meg tud adni. És ime, e tervezet, ha mégis az 1 Lei is nehézséget okozna, az 50, 30, 25 banit is ugyanolyan lélekkel veszi, mint a többet, hiszen ez is hozzájárulás, ez is áldozat és éppen olyan értékes, mint a többi, ha szív szerint jön. Az az áldozat, amelyet ez a tervezet kitől-kitől megkíván, senkinek sem fogja észrevehetően súlyosbítani a keresztjét. És ha súlyosbítaná is, ezt az áldozatot, mi úgy hisszük, akkor is érdemes lesz meghozni az Isten dicsőségéért, a szellemi, lelki, eszmei világért, az Egyházért, istenfiúságunkért. Mi most várjuk a választ és bizonyos remegő tudattal várjuk, mert tudjuk, hogy ez a válasz sorsdöntő lesz. Hiszen nem arról van szó, hogy vajjon a koldusoknál is koldusobbak vagyunk-é. Hanem arról van szó, hogy vajjon élhetünk-e még, vagy meghaltunk már; hogy vajjon az időknek mérgezett nyílai nem bódítottak-e el annyira, hogy már meg sem halljuk a kiáltó, az életre, tevékenységre hívó szót; hogy vajjon lángol-e bennünk a vallásosság megelevenítő erővel igazán, avagy már inkább csak az árnyéka lakozik bennünk; hogy vajjon van-e bennünk erő a saját lábunkra állni, avagy unitárius hitünk meglankadott-e már; hogy vajjon ér-e nekünk a hitünk, a vallásunk, a szent örökségünk, az Egyházunk annyit, hogy, ime! egy Leit áldozzunk érte? De mi a szinte kétségbeejtő körülmények ellenére is hisszük, hogy még akik a legnagyobb fásultságban, bódulatban is volnának ,azok is életre kelnek és egyházunk egyeteme egy szívvel lélekkel fog megnyílatkozni a magára maradt, az idők által kifosztott Egyház újjáépítése mellett.

Ebben a reményben, ez alkalommal is kérjük unitárius hiveinket, hogy a november hó 19-én minden Egyházközségben megrendezendő Dávid Ferenc emlék- és egyház-újjáépítési ünnepélyen mindnyájan teljes ünnepi köntösben öltözött lélekkel vegyenek részt és lelkesedjenek a nagy, szent dolgokért. Ez a nap legyen az újjáépítő munkának az ünnepies megkezdése. Hozzuk meg mindnyájan a magunk áldozatát ezen a napon, azzal a szent céllal, hogy az újjáépítő munkának letegyük az alapját. Különben ezeken az ünnepélyeken, az ünnepélyek programmja keretében, minden Egyházközség híveihez, levélben is szólani fogunk.

Most még csak annyit hogy 1068—1933. sz. alatt E. K. T. is jóváhagyta ez egyháztársadalmi akció megindítását és hármas bizottságot személyi összetételében (névszerint: Solymosi István erzsébetvárosi egyházközségi gondnok, Guman Jenőné medgyesi egyházközségi főgondnok és Rostás Dénes erzsébetvárosi h. lelkész) hivatalosan elismerte.

Örökkévaló egy Istenünknek legyen dicsőség, közénk szálljon a remény, béke és egyetértés.

Bárhol lakó unitárius testvéreinket üdvözöljük.

Erzsébetváros, 1933. okt. 22-én.

Hármas Bizottság.

I.

AZ ÁRVA.

Szép volt. Szép ünnepély anyák-napja
Mester-kéztől sírt az orgona:
Remegett a hívek énekétől,
A szeretet, béke-otthona.

S a magassan szárnyaló szent-ima
Mélybe szállott, a szívekbe furt
Virágokra, mint nyári permeteg,
A könnyeknek harmat-cseppje hullt.

Majd felállott orgona síp gyanánt
És zengett a gyermek dalárda:
Hol titokzatos mély fájdalmával
Zokogott egy árva leányka.

S míg költők ihletett anyák versét
Műértően sokan szavalák.
A szent helyet mint izzó láncszemet
Könnyekkel heggeszték az anyák.

Majd dicshimnuszt zengett a szent beszéd:
És hívta a jövő hadát,
Szeretet virágcsokrát hozzátok
Dicsőítve az édesanyát.

És a padsorok utcáján végig
Indult a had: s a sok kicsi kézben
Minden gyermek az édesanyjának
Virágcsokrát vitte szépen.

Köztük vitte az anyátlan árva:
S a padsorok előtt megállott,
Céltalan keze, kutat, hiába
„Jaj, kinek adjam a virágot?“...

Első sorban tanító neje ült,
Könnyező bánatát az látja:
A virágcsokrát neki adja át,
Keserves sírással az árva.

Tanítóné részvét-fájdalomtól,
Megérti az árva szív harcát;
Árvától kapott virágcsokorba
Temeti zokogva az arcát.

És a mikor egyszerre lobban föl
Villanyfénye a vak sötétből
Egyszerre ragyogott a könnycsepp fel
Sok szerető ember szeméből.

S e könnyekért felsírt az orgona
Az Isten dala, szelid szárnyon
Zugta: hol szerető szivek laknak,
Ott nincsen árva e világon.

II.

ANDRÁS ALBERTNÉNEK.

Te láttad az árvát úgy-e?
A búskeservet érted;
Te zokogtál egy árváért
Én könnyeztelek téged.

Igy előttem szépnek,
Nemesnek maradtál,
Amikor egy árváért
Szívedből,

Könnyeztél, zokogtál.

Izsák Domokos.

A Keresztúrköri D. F. Egylet munkatervének népművészeti része.

Az unitárius székelység őseiről hátramaradt emlékei, az ősök lelki életének anyagba öntött valóságai, olyan külsőségek, amelyek sajátos,, általános és kizárólagos mivoltuk következtében alkalmasak voltak a multban és alkalmasak lesznek a jövőben is az együvé tartozás és a székelység anyagi létének ápolására.

Minthogy a népművészet egy nép lelkének kielégülésére szánt anyagi termék vagy szellemi átélésforma és minthogy a székelység a magyarság néprésze, amelyet eredete, történelme, küzdelmei, földje és éghajlata termelt egységessé: népművészete annyira fontos nemzeti érték, hogy mint olyan, föltétlen gondozást, védelmet és felújitást kíván. Ennélfogva megmentendők I. az emlékek, II. a formakincs, III. védekezni kell az eltulajdonítás ellen.

A népművészek alkotó lángeszük hevével nemcsak díszesebbé tették környezetük és eszközeik minden darabját, hanem célszerűbbé, hasznáuhatóbbá, tökéletesebbé is tették azokat. A szépet szerető nép kevés változtatással megvalósította azokat.

Innen eredt az egységes szerkezetű, de változatos kiképzésű népművészet.

A vasútak létesítésével a nagyravágyó iparmágnások elterjesztették a nép között a gyári ipar olcsó termékeit s a kritikátlan nép kezéből kiszívták az anyagi erőt, lelkéből az örökölt formák szeretetét s szelleméből az ízlést. Győzött az olcsó, sivár tömegcikk. A székelység sajnos levetette ősi ruhájának nagy részét s megbontotta az összetartozás érzetét. Az olcsó tömegcikk megrontotta ízlését és végűl művészeti kisérleteit megfertőzte idegen nemzeti díszitőelemekkel, kifejezésekkel, és teljesen új és idegen, sőt célszerűtlen használati tárgyakkal szorította ki az ősműveltésg termékeit.

Az erkölcsi romlás mellett a művészi hagyományok mellőzése még anyagi romlást is okozott, mert a saját termelésű ruházatnak importált anyagával való helyettesítése a házi-ipar értékének 150 százalékos ráfizetését eredményezte s az igények felfokozása mellett az erkölcsi életben is sötét foltokat ejtett, Az általános elszegényedésen, az ízlés és erkölcs sűlyedésén változtat a D. F. Egylet, ha munkaprogrammjába veszi a népművészet felkarolását, a népipar pártolását s ennek a célnak elérése a népművészeti emlékek gyűjtését és minden egyházközségi fiók egyletben lehetővé teszik azoknak megőrzését. Az emlékek 11 csoportja:

I. Népköltészet,
II. Népdalok,
III. Épületek,
IV. Eszközök,
V. Butorok és berendezési tárgyak.
VI. Játékok,
VII. Ruhák,
VIII. Szőttemények,
IX. Edények,
X. Táncok,
XI. Rovásírás.

Szükséges egy helyiség és egy szekrény. A gyűjtemény hetenként legalább egyszer megtekinthető és tanulmányozható.

II.-ik Teendő a formák tanulmányozása, az eredeti székely formák kiválogatása, az idegen nemzeti hatásoktól való megtisztítása és ezeknek a diszítő elemeknek, valamint használati eszközöknek lajtsromozása azzal a céllal, hogy egy újabb nemzedék előtt példát mutassanak, az újabb kor követelte eszközök és környezet kialakításához elemeket szolgáltassanak, régebbi tárgyaink, szokásaink ismét használatba vételéhez kedvet és mintát adjanak. Mulhatatlanul szükséges, hogy azt a nemzetárulásnak minősíthető nemtörődést, amellyel ősi viseletünket eldobtuk, azzal a vezekléssel tesszük jóvá, hogy minden D. F. E. és más ünnepélyen a székely nemzeti viseletben jelenünk meg s ezzel bizonyítjuk a székely nemzethez való tarto-

zandóságunkat. Ugyanilyen módon népszerűsítendők a székely építészeti emlékek is. Vannak népi építészeti emlékeinktől megihletett építőművészeink, akik a legegyszerűbb építménytől a legigényesebb lakásig mindenki számára tudnak tervet készíteni. A megnemesített falusi épületformák kiélezetten is képviselhetik a székely népi sajátságúkat.

A D. F. E. célja a gyüjtéssel és tanulmányozással csak helyi jellegű. A tudományos feldolgozás és rendszerezés nem feladata. Feladata a megvalósítás és példaadás.

Végül III. megvédendők az eltulajdonítás ellen egyfelől formanyelvre, másfelől maguk a műemlékek. Az élő viseletet nemzeti építés és diszítés formákat nem lehet ellopni, de az emlékké vált, a használatból kiment, a gazdátlanul hányodó formakincset és műemlékeket mások is értékesíthetik és magukénak mondhatják. Mondja ki a D. F. Egylet köri közgyűlése: hogy a körben minden egyes egyházközségnek D. F. E.-nek megküldi a következő határozatát:

I. Kijelölendők és összegyüjtendők rajzban, vagy valóságban a székely népművészet emlékei és arra a célra szolgáló helyiségben elhelyezendők oly módon, hogy hetenként egy alkalommal az érdeklődk tanulmányozhassák azokat.

II. Tanulmányozandók, gyakorlatilag megvalósítandók és használatba veendők mindazok a székely népművészeti tárgyak, amelyeket a jelenkor a nemzeti érzés erősítésére, az együvétartozás tudatossá tételére és a megélhetés olcsóbbá tételére megkövetel. Különösen fontos a ruházat és a lakás megvalósítása, amelyben a D. F. E. kell, hogy példát mutasson.

III. Kiválasztandók népművészeti formanyelvünk alapelemei, kiküszöbölendők az idegen elemek és végül szigorúan megőrizendők és megvédendők a saját formanyelvünk alapelemei az eltulajdonítás ellen.

IV. A Köri D. F. E. Székelykeresztúron egy három tagú bizottságot létesít, amely minden, a jelen határozat keretébe tartozó, kérdésben utasítást ad és a gyűjtendők és meghatározandó anyagot megvizsgálja, elemezi, feldolgozására utasítást ad, sőt a kérelmező D. F. E. kivánságára és terhére a helyszinére is kimegy és az ügyet elintézi. Minden egyházközség D. F. E. estélyére meghívást kap, ahová a lehetőség szerint kimegy.

V. Sajátos külsejű és jövedelmezőnek igérkező népművészeti termékek előállitása és forgalombahozatala céljából a bizottság, az illető D. F. Nőszövetséggel karöltve is, eljár műhely létesítése és a művészeti termékek értékesítése céljából.

VI. Felhívja az egyh. közs. D. F. Egyeleteit, hogyha még nincsen énekkaruk, alakítsák meg a D. F. E. *vegyes karokat* népdalköltészetünk ismertetése és tudatossá tétele céljából.

VII. Évenkén tlegalább egy összejövetelen a székelység ősi szervezete és a Székelyföld ismertetendő.

Elfogadta a Székelykeresztúri Köri D. F. E. közgyülése, 1933. VIII. 20-án. *Nos.*

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

A brassói egyházközségből. A brassói egyházközségben az őszi idő beálltával az egyházi munka megkezdődött. Különösen a nőszövetség és ifjúsági kör mozdult meg a legszebb kilátások mellett. A nőszövetség első gyűlését okt. 4-én tartotta Preiszner Péterné elnökletével, midőn megbeszélte a munkatervet és számbavette a nyári időszakban történt alkalmi segélyezéseket, valamint az anyagi erőt, mely a segélyezések továbbfolytatására rendelkezésre áll. Figyelmet fordított a reászoruló iskolás növendékek iskolai dijának és tanszerekkel való fölszerelése költségeinek részben való, illetve legszükségesebb fedezésére. Tudomásul vette, hogy az elnökség a nőszövetség újjászervezése érdekében lépéseket tett és az sikerrel járt, amenynyiben a régi tagok mellett sok új tag lépett be az egyletbe. A mgállapított havi 10 Lei tagdij ellenében saját pénztára terhére minden tag részére megrendelte az Unitárius Közlönyt. Október hóra több, mint 90-en kapták kézhez a lapot. E sorok irásáig a tagok száma 128, amely még szaporodni fog. A tagdijakból és egyéb adományokból a nőszövetség biztosítani képes a leginkább reászorultak alkalmai segélyezését. Az Unitárius Közlöny állandó olvasásának lehetővé tételével egyfelől alkalmat akar nyujtani a tagoknak arra, hogy tájékozódhassanak arra nézve, mi történik az egyházban s így a nőszövetségekben is, másfelől pedig fejleszteni akarja ezúton is a tagokban az eghyázhoz ragaszkodás érzését. Meghatározta, hogy minden hónap első szerdáján formális gyűlést, a többi szerdákon pedig u. n. „Kötőké"-t tart felolvasással vagy bibliai magyarázattal kapcsolatban, miközben a tagok kézimunkával foglalkoznak. Vallásos estélyt havonta egyet rendez a magyar ev. templomban. Az első november 12-én lesz a Dávid Ferenc halála évfordulója alkalmából. A szeretetvendégségek tartását már is megkezdette s kéthavonként folytatni szándékozik magánházaknál vagy az egyházi és más helységekben. Az első szeretetvendégség okt. 1-én volt Gál Vilmos kebli tanácsos házában Gál Vilmosné, Preiszner Péterné, Kovács Lajosné és Markovits Leóné rendezésében, midőn Gál Vilmos zongoraszámot adott elő, Gyerkó Anna tanítónő Babits verseket szavalt, Kacsó Sándor író felolvasott és Kovács Domokos s. lelkész Gál Vilmosné zongora kisérete mellett népdalokat énekelt. A másodikat az egyházközség gyűléstermében Kacsó Sándorné, Seiferth Jánosné, Izsák Vilmosné és Ambrus Lajosné rendezte, midőn Kovács Domokos s. lelkész és Amrus Vilma szavaltak, Szabó Ferenc tanuló Derzsi Béláné leánya harmoniumkisérete mellett énekelt és a lelkész egy Szibériából hazatérő fogoly naplójából olvasott fel, mely mintegy 2000 fogolynak Indókina fővárosában, Szaigonban történt 5 napi tartózkodásukat tartalmazta. Mindkét alkalommal este 8 órától csaknem éjfélig maradt együtt igen jó hangulatban a mintegy 50 tagból álló társaság. Okt. 29-én Derzsi Béláné házánál volt szeretetvendégség s egy következő alkalomra a külváros környékén lakók készítenek elő nagyobbszabásu összejövetelt. Minden

megmozdulás a templomépítés érdekében történik, melyért a hivek minden áldozatra készek.

Az ifjúsági kör okt. 1-én tartotta alakuló gyűlését, midőn Kovács Domokos s. lelkészt választotta elnöknek. Azóta minden kedden összejön. Nemes Nagy Lajos önkéntes karnagy vállalkozásával megszervezték a régóta óhajtott dalárdát vegyeskarra, melybe már az első napokban mintegy 30-an jelentkeztek és szorgalmasan készülnek az első bemutatkozásra. Megkezdették nagyobbszabásu ifjúsági könyvtár szervezését s a tagok szórakoztatására új játékokat szereztek be. Az ifjúság teaestély rendezését is tervbe vette, melyből az elsőt okt. 22-én tartotta az egyleti helyiségben igen jó hangulatban. Általában az ifjúság körében örvendetesen megujult érdeklődés tapasztalható. Kovács Domokos s. lelkész megjelenése, magatartása és megkezdett munkája bizalmat ébresztő. Tudja, hogy mit jelent a felelősséget hordozó lelkész mellett segédlelkésznek lenni s általában, hogy mit jelent a lelkészi munkát segíteni. Tud és akar alkalmazkodni. A lelkész irányítása mellett nehány ifjúsági tag kiséretében már is felkereste otthonukban az ifjúság nagy részét. A cura pastorálist az ifjúság között hivatásérzettel indította be, melynek kedvező eredménye rövid ittléte alatt érezhető. Komolyan indult munkássága bizonyára nem marad sikertelen.

A hitoktatás szeptemberben megkezdődött. Helyben 10 elemi iskolában eddig 169 és 8 középiskolában 33 növendék jár heti 19 órán hittanra és egyházi énekre, melyhez még járul valószinűleg 5 iparostanonc hittanóra, melyeket csak közelebbről lehet megkezdeni. A szorványban 8 község 10 elemi iskolájában eddig 32 nitárius növendékről van tudomásunk, akiket 4 csoportban heti 4 hittanórán tanítunk.

A templomépítés ügyében az építészeti bizottság okt. 14-én tartott gyűlésében sajnálattal állapította meg, hogy az elkészített tervek szerinti több milliót igénylő építkezésnek az anyagi feltételeit eddig nem sikerült bztosítani. A vezetőség a megkezdett lépéseket tovább folytatja s az egész terv kivitelére keresi a módozatokat, de ha annak kivitele akadályokba ütköznék, legalább a templomi rész felépítésére vonatkozólag haladéktalanul megteszi az intézkedéseket, többektől építési ajánlatokat kér be, hogy az építkezést a kora tavaszon okvetlenül meg lehessen kezdeni.

Adakozás. A templomépítés céljára az utóbbi közlés óta okt. 18-ig a következő szives adományok folytak be (3. folyt.): Kacsó Sándorné és társai szeretetvendégsége 1110, dr. Ferenczy Géza főgondnok Nagyajta 1000, Gál Vilmosné és társai szeretetvendégsége 915, Földvári Péterné Felsőtömös, Gál Vilmos 500—500, Unitárius Teológia Akadémia Kolozsvár, Tellmann Béla 300—300, Imre Mózes 250, Zsigmond Áron, Römer Györgyné, Bartha András, dr. Mikó Lőrinc Kolozsvár, id. Izsák Domokos 200—200, özv. Pál Jánosné, Pál Jolán, Pál Árpád, özv. Demeter Dénesné, Járai egyházközség 100—100, özv. Czámpa Gusztávné 50, Csongvay Lajos Nyárádszentlászló 47 meg 48 = 95, Nagy Béla Muzsna 38, Hadházy Éva Kolozsvár 20 Lei, mely összegekért az egyházközség nevében hálás köszönetet mon-

dunk. Egyszersmind kérünk mindenkit, aki látja a fontosságát annak, hogy a brassói egyházközség kiépítése unitárius szempontból mit jelent s általában aki teheti, jöjjön segítségül bármilyen csekély adományával a nagy feladat végrehatásában, mert nekünk minden tégla értéket jelent. *Kovács Lajos* lelkész.

Az Unitárius Teológiai Akadémia Ifjúsági Önképzőköre október hó 21—23. napjain egy minden tekintetben kitünően sikerült *missziói kirándulást* rendezett verespatak egyházközségünkbe, dr. Kiss Elek és Ütő Lajos tanárok vezetése mellett. — Vasárnap istentisztelet vezette be a missziós napot, melyet *Kiss Tihamér* IV. éves hallgató végezett, közre a *Teológiai Akadémia Énekkara* énekelt, Ütő Lajos zenetanár vezetésével. *Dr. Kiss Elek* tanár közvetlen szavakkal köszöntötte Verespatak aranyszívű népét. — *Nagy Dmokos*, helybeli lelkész válaszolt. — Délután 3 órai kezdettel templomi ünnepélyt tartottunk. E műsor keretében imát mondott: *Szathmáry Géza* IV. éves, énekelt: *Bede Emil* IV. éves. — Orgonán kisérte: *Ütő Lajos* tanár, felolvasott: *Erdő János* IV. éves, szavalt: *Szolga Ferenc* I. éves, énekelt az Akadémia énekkara, szavalt: *Szántó Vilma* III. éves hallgató. Biblimagyarázatot tartott: *Dr. Kiss Elek* tanár. — Este 8 órai kezdettel a „Casino" nagytermében tánccal egybekötött műsoros-estélyt rendeztünk szép számú közönség előtt. A megjelentek soraiban örömmel láttuk és köszöntöttük a helybeli román intelligencia nagy részét. E műsor keretében bevezető szavakat: *Kökössi Kálmán* IV. éves hallgató mondott. Novelláját olvasta fel: *Gálfy Elek* V. éves hallgató. Cosbuc György: Anyám c versét szavalta: *Nagy Sámuel* III. éves hallgató. Magyar dalokat énekelt, cigányzenekisérettel: *Bede Emil* IV. éves hallgató. Reményik Sándor: Árviz c. versét szavalta: *Késmárky Miklós* III. éves hallgató. Három alkalommal énekelt az Akadémia Énekkara. Búcsu képen a megjelenteket köszöntötték *Erdő* János magyar és *Késmárky* Miklós román nyelven. Az egyes számokat bemondta: *Bede* Emil. — Illesse köszönet e helyről is Verespatak közönségét, de különösen Nagy Domokos fiatal lelkészünket és kedves nejét és *Székely* János gondnokunkat azért a sok jóságért, amelylyel minket ottlétünk alatt elhalmoztak. Isten áldása legyen Verespatak *aranyat kereső*, de *szivében színarany népén!* ***B. E.***

Az Unitárius Naptár november 10-re kész lesz és szétküldését a beérkezett rendelések szerint megkezdjük. Olcsó árban és gazdag tartalommal adjuk. Kedvelt olvasmánya lesz népünknek, ezért kérjük lelkésztársainkat, hogy a szükséges utánrendeléseket idejében tegyék meg, mert kevésszámú tartalékpéldányt nyomattunk.

A Dávid Ferenc Egylet mint a multban, úgy ez évben is megkezdte a kolozsvári közönség számára értékes és tartalmas felolvasási sorozatát. A felolvasások eddig következő sorrendben történtek: Okt. 23-án dr. Márkos György orvos, okt. 30-án dr. Ferenczy Sándor. A következő előadásokat Szentiványi Sándor lelkész, Dóczyné Berde Amál úrnő és dr. Weress Ferenc orvos tartják.

A kolozsvári D. F. Unitárius Nők Szövetsége az idén télen is saját irodahelyiségében (Leányotthon, Kossuth Lajos-u. Cal.

Maréchal Foch 10.) minden hónap negyedik szerdáján nőket, elsősorban anyákat érdeklő előadássorozatot rendez *„A mai ifjúság“*-ról. Az első előadást nov. 22-én szerdán d. u. 5 órakor *„A leendő ifjúság“*-ról dr. Kovács Margit, a református kórház orvosnője tartja. Ezen előadásra különösen felhívjuk azon anyák figyelmét, kiknek serdülő korban lévő gyermekei vannak. Második, decemberi előadásunkat az Egyházi Főtanácsi gyűléssel kapcsolatban Dobai István vargyasi és Lőrinczy Dénes bukaresti lelkészek tarták „Az erdélyi unitárius ifjúság problémáiról“ dec. 4-én d. u. 5 órakor. — Januárban dr. Varga Béla egyházi főjegyző fog beszélni a német ifjúsági mozgalomról, februárban Szentiványi Sándor lelkészünk az amerikai ifjúságról. Reméljük, hogy az angol és olasz ifjúságról is jól tájékozott előadóink lesznek, míg egy befejező előadás tartására egyik arra leghivatottabb pedagógusunkat igyekszünk megnyerni. Mindezen előadásokat megbeszélés fogja követni. — November 9-ikén, csütörtökön este templomunkban téli segélyakcióink javára hangversenyt rendezünk, melyen Pollermann Aranka 5 hegedűszámmal, Wiume Elza pedig énekszámokkal szerepel, mindkettőt orgonán Ütő Mária kiséri. A szereplők neve előre nagy művészi élvezetről biztosítja a közönséget. — Mindezen előadásokra, valamint jótékonycélu hangversenyünkre minden unitárius nőt és azok vendégeit szeretettel meghívjuk.

Egyházi főtanácsi gyülés napját az E. K. Tanács f. évi december 3-ikára tűzte ki. Az előkészületek folynak. Remélhető, hogy vasuti kedvezményes utazáshoz szükséges igazolványokat meg fogja adni a minisztérium. A főtanácsi prédikátor Weress Béla petrozsényi lelkész lesz.

Meghivó. A Dávid Ferencz Egylet folyó év december 2-án d. u. 5 órakor tartja 49-ik évi közgyülését Kolozsvárt az unitárius kollégium disztermében. Tisztelettel meghivjuk erre a közgyülésre egyesületünknek minden tagját. Különösen kérjük a köri vezetőségeket, hogy a közgyülésen sziveskedjenek képviseltetni magukat. A közgyülés tárgysorozatát a jelen számban közölt és a miniszter által láttamozott alapszabály határozza meg. Kérjük a fiókegyesületeket, hogy évi jelentéseiket minél hamarább sziveskedjenek beküldeni az egylet központjához, hogy a közgyülésre földolgozhassuk. Reméljük, hogy a nehéz gazdasági helyzet ellenére is szép számmal fogunk egybegyülni, hogy a jövő évben immár félszázados egyesületünk föllendítését legjobb tehetségünk szerint munkálhassuk. Kolozsvárt, 1933. november 3. Atyafiságos üdvözlettel: Dr. Abrudbányay Ede elnök, dr. Varga Béla ügyvezető alelnök.

Felhivás. Vettük a következő sorokat: Felhivom összes lelkész afiainak a figyelmét, hogy a *nagyszebeni* unitárius lelkészi hivatal címe a következő: Sibu-Nagyszeben, Strada Schuller No. 1. a. A lelkésznek küldendő leveleket pontosan e cim alá irányitsák, mivel a pontos levelezés csak így eszközölhető. *A bukaresti* lelkészi hivatal cime: Bucuresti, Str. Franklin 2. Kolozsvárt, 1933. október 18. *Dr. Boros György* püspök.

Az egyház alkotmányának reformja alkalmából időszerű dr. Tóth György kúriai bíró afiának: „Az Unitárius Egyház

Alkotmányának vázlatos jogtörténeti kifejlődése" című tanulmánya. Az Iratmisszionál 50 (ötven) példány van elhelyezve á: 10 leu árban!

Az érdeklődök rendeljék meg, mert több példány nem kerül forgalomba. Esetleg egyházon kivüliek is megveszik s akkor nem lesz ez az értékes tájékoztató se kapható, mint a törvénygyüjtemény.

Mikó Egyházjoga. Az egyházközségek és esperes afiai figyelmét fölhivjuk, hogy ebből a kőnyomatos sokszorosításból alig van 10—15 példány eladás alatt. Aki most ennek a megszerzését elmulasztja, aligha fog később egy példányhoz hozzájutni.

Ez a munka mindenik egyházközség könyvtárában meg kellene hogy legyen.

Kovács Lajos brassói lelkész „A mi tisztünk igazsága" cimen egy alkalmi beszédet adott ki, melyet a háromszéki egyházkörnek a folyó évben Nagyajtán tartott közgyülésén mondott azzal kapcsolatban, hogy a nagyajtai egyházközségi gondnok 20 éves és a pénztáros 25 éves jubileumát is ünnepelték. Midőn szerző ezt a beszédet kinyomatta s eladás végett néhány példányban az egyházközségekbe is eljuttatta, elsősorban a beszéd tartalmával különnösen arra akarta felhivni kissé szélesebb körben a figyelmet, hogy világi hű munkásait, tisztviselőit az egyház megbecsüli. Arra gondolt, hogy már ebből a célból is a lelkészeknek nagyobb nehézség nélkül sikerül a füzeteket csekély 2 lejért értékesíteni. S ami esetleg mégis megmaradna, annak árából a brassói templomépítés érdekében az egyházközség, nőszövetség, vagy ifjúsági kör keretében, vagy más uton lehet gondoskodni. Általában úgy érezzük, hogy minden ilyen lépés missziót jelent, hiveinket hitünkhöz és egyházunkhoz közelebb hozza, éppen azért népünket az ilyesmihez megértő módot és hivatásérzettel szoktatnunk, arra nevelnünk kell. A közpénztár utján való elszámolást szerző az összegek csekély volta miatt jelezte a lelkészek könyebbsége végett, amihez a hozzájárulást ez uton is tisztelettel kérjük.

Lelkészek figyelmébe. Felkérem mindazokat a lelkészeket, hogy akik a szentiványlaborfalvi építkezésekre kapott téglagyűjtő-cédulákkal nem számoltak el, sziveskedjenek a lehető legrövidebb idő alatt azt elintézni, mert nem tudjuk azok nélkül számadásainkat összeállítani. *B. B.*

Jelentkezzenek mielőbb személyesen, vagy irásban a brassói unitárius lelkészi hivatalnál bárhol lakó olyan munkanélküli unitárius, feltétlenül megbizható, megfelelő ügyességgel és intelligenciával bíró férfiak, kik a brassói templomépítés anyagi feltételeinek összehozásában részt óhajtanak venni. Vidékiek hozzanak, vagy küldjenek lelkészi hivataluktól ajánlatot és jelezzék abban, hogy miféle anyagi garanciával rendelkeznek és milyen %-os jutalékra számitanak.

Felvilágosítás. A napilapokban és újabban egyik unitárius házi nyomtatványban kolozsvári unitárius főgimnáziumunk tanulóinak az 1932—33. isk. évi bacalaureátusi eredményéről részint jóhiszemű, de hibás beállítású, részint tendenciózus statisztikák és kommentárok jelentek meg, amelyek alkalmasak

arra, hogy az unitárius közvéleményt nyugtalanítsák. Ennek az esetleges nyugtalanságnak eloszlatására felvilágosításul a következők megállapítását tartom szükségesnek. A mult iskolai évi VII. osztály annyira gyenge átlagos tehetségű tanulókból tevődött össze, hogy 22 éves tanári működésem alatt ilyen gyenge osztályt nem tanítottam. Ezt a megállapítást az isk. év utolsó tanórájján az osztálynak is tudomására hoztam. Az évvégi osztályzó konferencia arra az álláspontra helyezkedett, hogy a 27-es létszámból a két leggyengébb tanulót javító vizsgálatra utasítja, a többieknek *megadja a középiskolai abszolváló bizonyítványt, mely egyéves katonai szolgálatra, közhivatalokba való elhelyezkedésekre stb. ad jogot, tehát a baccalaureátusi bizonyítvánnyal szemben egyetlen hátránya, hogy egyetemi tanulmányokra nem képesít.* Ámde az osztályozó konferencián szótöbbséggel átengedett gyenge tanulók is mind érettségi vizsgálatra jelentkeztek, minek eredménye azt lett, hogy a baccalaureátusi vizsgálatokon az 1932/33. isk. évben végzettek közül 52 százaléknak sikerült a vizsgálata. Ez az eredmény erre az osztályra vonatkoztatva annyira reális, hogy abban az esetben sem lett volna jobb, ha nem egy állami, hanem saját tanáraikból alakított vizsgálóbizottság előtt állhattak volna érettségire. Érdemes megemlíteni, hogy az osztály egyetlen kitűnő tanulója a baccalaureátusi vizsgálatot is jeles (forta bine) minősítéssel tette le, kettő pedig jó (bine) általános osztályzatot kapott.

Tudni kell azt is, hogy a baccalaureátusi vizsgálatra való állhatás alkalma nincs limitálva, tehát az előző években elbukottak annyiszor próbálhatnak szerencsét, ahányszor kedvük tartja és zsebük bírja. A mult isk. évi vizsgálaton volt olyan tanuló is, aki immár hetedszer állt a vizsgálóbizottság elé és többen, akik negyedszer, ötödször. Hibás beállítás az, amikor egy iskolai évnek percentuális eredményébe ezeket az ismétlőket is beszámítják, amint ez az idén is történt. Hiszen el lehet gondolni pl. 10 év mulva egy olyan szeptemberi szesziót, amikor az években át kirostált, a baccalaureátusi vizsgán többször elbukott tanulók olyan csoportja kerül a bizottság elé, melyből egy sem megy át a vizsgálaton. Lehet-e rossz szándék nélkül ebből az illető iskola munkájára következtetni?

Megemlítem, hogy vannak olyan kisebbségi iskolák is, amelyek a gyengébb osztályzatú tanulóúkat lebeszélik a baccalaureátusi vizsgálatra való jelentkezésről, nem engedik vizsgálatra állami, habár az osztályvizsgálaton átmentek. Abból a célból teszik ezt, hogy az eredmény szebb legyen. Egyik helybeli liceumban huszan tettek osztályvizsgálatot s ebből a számból csak kilencet engedett a vezetőség érettségi vizsgálatra. Az eredmény 100 százalékos siker volt. Mi ezt az eljárást sohasem követtük; nem tartjuk összegyeztethetőnek unitárius liberálizmusunkkal s nem akarjuk gyengébb tanulóinkat egy esetleges, véletlen szerencse kedvezésétől elütni.

Egyébként számokban a mult isk. év baccalaureátusi eredménye tanulóinknál a következő volt: Az 1932/33. isk. évben végzettek közül sikerrel vizsgázott 13 (52 százalék), előző évekből visszamaradt ismétlők közül átment 3, összesen = 16. Ebből

unitárius 10, másvallásu 3. Az 1931/32. isk. évben 82.35 százalékos, az 1930/31. isk. évben 71.5 százalékos sikerrel vizsgáztak tanulóink az érettségin ugyanazon tanári kar, ugyanazon elöljárók vezetése mellett, amiből nyilvánvaló, hogy a mult iskolai év gyengébb eredményének oka az osztály gyenge átlagos képességében keresendő. A legjobb pékmester sem tud silány, fekete lisztből fehér, omlós kalácsot sütni. *Gálffy Zsigmond* igazgató.

Magyar Népegészségügyi Szemle. Szerkesztik: Dr. Schmidt Béla és Dr. Szigeti Imre. Amint a csinos külsejű és nagy gonddal megszerkesztett lap a kezembe kerül, elgonodolom, hogy nagyon rég érzett hiányt tölt be a most megjelent „Magyar Népegészségügyi Szemle". Az igaz, hogy mostanáig még ilyen népérdekeket szolgáló, a magyar nép egészségével, életmódjával, munkabirásával, a munkaképesség felfokozásával foglalkozó lap nem volt, csupán egy-egy közlemény jelent meg irodalmi, vallási stb. folyóirataink hasábjain. Ez a lap, mint „egészségügyi, embervédelmi és népnevelő" folyóirat nagyon fontos szerepeket fog betölteni s nagy feladatokat akar megvalósítani. A tudás, a pontos ismeret csak az az egyedüli eszköz, amivel a bajokat ki tudjuk kerülni. A tökéletes gépek, a csodaszámba menő szerkezetek a legpontosabban működnek, a legnagyobb munkateljesítményt adják, mert vigyáz rájuk a legtökkéletesebb gép — aki minezeket kitalálta, alkotta és karban tartja — az ember. Viszont az ember saját magával nem sokat törődik, nem vigyáz magára, nem ismeri saját magát s így nem egyszer ismeretlen szakadékba zuhan, ahol halálra zúzhatja magát. Tudnivaló, hogy minden bajt csak az okozó pontos ismeretével, és ezek forrásainak a kiirtásával lehet megszüntetni é selkerülni. Erre a két nagy feladatra vállalkozott a „Magyar Népegészségügyi Szemle", amikor azt tűzte ki feladatául, hogy a magyar népet ellássa tudományos alapon álló egészségügyi ismeretekkel és a bajok, a fertőzések ellen irányuló küzdelemre szoktassa a nemzetet. A tudás hiánya, a rossz szokások, a babona — no meg az orvosok iránti bizalmatlanság is — hány áldozatot, mennyi keserűséget követelt és követel a népünktől. Hiába dolgoznak éjjel-nappal a tudósok, hogy a betegségek eddigelé ismeretlen kórokozóit felfedezzék, hiába találnak ki új gyógymódokat s mutatják meg a védekezési lehetőségeket, mert ezek legnagyobb része mind kárba megy, ha népünk egészségügyi nevelésével senki sem foglalkozik. Itt-ott a papok és tanítók próbáltak ezzel a kérdéssel is megbirkózni, de ez főleg a falusi nép nemtörődömségén, vagy az ismertetés nehézségein múlott. Ezeket a hiányokat akarja pótolni ezen lap „Vasárnapi iskola" c. rovata, amit népünk vezetői, a papok és tanítók fognak felolvasni és megtárgyalni. Akik lapot kaptak, elolvasásra, adják oda másoknak is, hogy ez a folyóirat, — ami céljául azt tűzte ki, hogy a „szakadék" előtt álló embert: „Ember jól vigyázz!" — ellátott táblával figyelmeztesse s a bajbajutottakat pedig kézenfogva biztosan vezesse az igazi útra — minél jobban terjedjen el. E lap szerkesztőinek neve is elég garancia arra, hogy kitűzött céljait elérje, amit szívből kívánunk. A lap havonkint jelenik meg, előfizetési ára egy évre 160 lei, papok, tanítók 60

leiért kapják. Megrendelni a szerkesztőségnél (Tg.-Mures, Str. Eminescu 4.) lehet. *N. J.*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 24-től október 18-ig rendes tagsági és előfizetési dijat fizettek: Özv. Graef Antalné Kolozsvár, özv. Fazakas Domokosné Fiatfalva, Szabó Mózes Orbán Homoródalmás, Unitárius Egyházközség Sepsiszentkirály 1931—1932-re; Lukács Béláné Bardóc, Unitárius Egyházközség Vargyas, Unitárius Egyházközség Szentiványlaborfalva 1930—1931-re; Bardócz László Torda, özv. Lőrincz Károlyné, Dahlström Kálmánné Árkos 1931—1933-ra; Fekete József Kisadorján 1929—1933-ra; dr. Borbély Béla Torda, Pál Mihály Gyepes, Fülöp Mózes Megyes, Barabás Imre Árkos 1932-re; Unitárius Egyházközség Muzsna, László Mózesné Szentkatolna, Nagy Sándor Sepsiszentkirály, Nagy Béla Muzsna, özv. Pálffy Jánosné Csegez, Létay József Torda, Tóth Vilmos Szentábrahám 1933-ra; Unitárius Egyházközség Lokód 1927-re; Fekete József Iszló, Unitárius Egyházközség Homoródszentmárton 1931-re; Balázs Ferenc Mészkő, Kovács Lajos Brassó 1933 első felére; Unitárius Leányegyházközség Aranyosgyéres 1933 második felére; Unitárius Egyházközség Homoródkeményfalva 1927—1928-ra; Cserei Gyula Árkos 1933—19393-ra; Sigmond Tamás Kökös 1930—1932-re; Unitárius Egyházközség Alsójára 1931—1933-ra; Filep Endre Désfalva 1925—1931-re; Szén Mihály Datk 1930—1932-re; Shakirov Sebestyén Nagybánya, Németh Albert Székelyudvarhely 1932—1933-ra; Mezei Vilma Muzsna 1930—1932-re és 1933 második felére, Hurubás János Muzsna 1929—1931-re és 1933 második felére; Somkereki Elek Szék 1926—1927-re. — Előfizetői dijat fizetett Pál Dénes Siménfalva és Zsakó Lenke Kolozsvár 1933-ra. Zenger Aladárné Kolozsvár, Szilágyi Béláné Gyalu, Balogh Gyuláné Gyalu 36—36 leu, Balogh Árpádné Szászlóna 60 leu, Szenkovits Béláné Szászlóna, Szenkovits Endréné Tordaszentlászló, 1933-ra 36 leu. Alapítói díjban befizetett a Dávid Ferenc Ifjúsági Leányegylet Kolozsvár 250 leut és Kovács Imre Kálnok 25 leut. Kolozsvár, 1933. október 18-án. *Gálfi Lőrinc* pénztárnok.

Halálozás.

Gyászrovat. Székely Sándor nyug. tisztviselő, unitárius presbiter testvérünk Kolozsvárt f. évi okt. 19-én 74 éves korában meghalt. Buzgó, tevékeny és érdeklődő tagja volt unitárius egyházunknak. Felesége, gyermekei és széleskörü kiterjdt rokonság gyászolja. Istentő nyerjenek vigasztalást, az elhunyt testvérünk lelke idvességet.

A Dávid Ferenc Egylet alapszabályai.

Az egylet cime és célja.

1. §. Az egylet cime: Dávid Ferenc Egylet. Hivatalos pecsétjén ugyanezt a felírást használja. A román nyelvü pecsét felirata: Societatea Francisc David. Az egylet hivatalos nyelve a magyar. Hatóságokkal az állam nyelvén levelezik.

2. §. A D. F. E. célja az unitárius keresztény vallásos és erkölcsös élet ápolása és emelése. E cél érdekében az egylet missziói, népművelési és általános kultúrális tevékenységet fejt ki, vallásos összejöveteleket és népművelési estélyeket tart; számba veszi és állandóan számon tartja a szórványokat és ezeket egyháztársadalmi pásztorolásban részesíti; nép és ifjúsági könyvtárakat, önképzőköröket szervez; vasárnapi iskolákat alapít; folyóiratokat és nyomtatványoka ad ki; dalárdákat, olvasó egyesületet szervez; konferenciákat tart, esetleg az ifjúsági körök bevonásával; az egyházi törvények keretein belül ügyel arra, hogy a hívek buzgón látogassák az istentiszteletet, a gyermekek és általában az ifjúság gondos valláserkölcsi nevelésben részesíttessenek s a hivekben a hitbuzgóság és áldozó készség az egyházi közszükségek iránt ébren tartassék, sőt fokoztassék.

3. §. Az egylet az unitárius egyház fennhatósága és ellenőrzése alatt áll és müködéséről évenként az egyházi főhatóságnak jelentést tesz.

4. §. Az egyletet az egyházközségi és egyházköri fiókegyletek és anyaegylet alkotják.

5. §. Az egylet kebelében különböző szervezetek működnek és pedig a) Dávid F. Unitárius nők szövetsége; b) Dávid F. Egylet Ifjusági Köreinek Egyetemes Szervezete, ezen kívül más egyháztársadalmi alakulatok (pl. dalárdák, zenekarok stb.)

A) A Dávid F. Anyaegylet, valamint a Dávid F. Unitárius Nőkszövetsége az egylet autonóm szervei s mint ilyenek alapszabályaikat önmaguk alkotják a szabályos formák szem előtt tartásával s azokat felterjesztik jóváhagyás végett az egyházi főhatósághoz. A Dávid F. Unitárius Nőkszövetsége autonómiája az eddigi ügymenet folytonosságán nem változtat és az anyaegylettel való, a tradició tiszteletéből folyó egységet nem zavarja, aminek kidomborítására évi jelentését megküldi az

anyaegyletnek. Célja az unitárius nők valláserkölcsi alapon álló öntudatos egyháztársadalmi munkára való megszervezése. Feladatai minden egyházi intézmény pártolása és fejlesztése, gyermek és ifjúság védelem, nővédelem; bekapcsolódás a keresztény szellemű nőmozgalomba az unitárius érdekek szem előtt tartásával.

B) A Dávid F. E. Ifjusági Köreinek célja az unitárius ifjak valláserkölcsi alapon való megszervezése, hogy az egyháztársadalmi életben az öntudatos hitéletre és munkára előkészülhessenek.

6. §. A szervezetek müködésükről és pénztárukról évenként jelentést tesznek a központi választmánynak.

Az anyaegyleti tagság feltételei, a tagok jogai és kötelességei.

7. §. Az egylet áll alapító, rendes, tiszteletbeli és pártoló tagokból.

A) Alapító tagok, akik az egylet pénztárába a közgyülés által megállapított alapìtói dijat befizették. Az alapìtó tagok az egylet hivatalos folyóiratát, az Unitárius Közlönyt alapítói dij fejében kapják.

B) Rendes tagok, akiket a választmány ilyeneknek felvesz és akik a közgyülés által megállapított évi tagsági dijat befizetik. Tagsági dijuk ellenében kapják az Unitárius Közlönyt.

C) Tiszteletbeli tagok, akiket a közgyülés ilyeneknek megválaszt.

D) Pártoló tagok, akik tetszés szerinti évi hozzájárulásukkal az egylet célját előmozdítják.

A tagok jogai.

8. §. Minden tagnak joga van az egylet közgyülésén megjelenni, a felmerült kérdésekhez hozzászólani. Joga van továbbá az egylet céljait előmozdító indítványokat és javaslatokat tenni. Szavazati joga azonban csak azoknak az alapító és rendes tagoknak van, akik tagdíjaikat befizették.

A tagok kötelességei.

9. §. Tekintettel arra, hogy az egylet kinek-kinek valláserkölcsi búzgóságán alapul, minden tagnak erkölcsi kötelessége, hogy az egylet céljainak elérésére minden lehetőt megtegyen. Kötelesek a tagok az egylet müködését jó példával és munkával elősegíteni, az egylet célját körükben ismertetni és új tagokat szerezni.

A tagok évi dijaikat az év első felében kötelesek befizetni. Aki e kötelességének nem tesz eleget, az évi közgyülésen nem szavazhat.

10. §. A közgyülés a tagok közül kizárhatja azokat, akiknek valláserkölcsi magatartása az egylet céljaival ellenkezik és müködését hátráltatja.

Az egylet tisztviselői.

11. §. Az egylet tisztviselői: elnök, két alelnök, titkár, jegyző, szerkesztő, pénztárnok, és jogtanácsos. Mindenik tisztviselőt a közgyülés választja három-három évre. Mindenik választható újra is. A választásnál tiz tag irásban beadott kérésére titkos szavazás rendelendő el.

12. §. Az elnök vezeti a közgyülés és választmány tanácskozásait, képviseli az egyletet más testületekkel és hatóságokkal szemben.

13. §. A két alelnök egyike a nőtagok közül választandó. Az egyik alelnök ügyvezető, aki az elnök jelen nem létében, vagy megbizásából az elnöki tisztet betölti. Az ügyvezető alelnök a titkári ügykeezlést ellenőrzi és gondoskodik az egylet érdekeit szolgáló kiadványok, illetve kiadvány-sorozatok beindításáról.

14. §. A titkár az elnökség irányítása mellett az egylet hivatalos ügyeit intézi és müködéséről a válaszmánynak jelentést tesz. Az egylet hivatalos ügyviteléhez csak a titkár által iktatott ügyek tartoznak. Nyilvántartja az egylet tagjait, a fiókegyleteket és azok tisztviselőit. Az egylet hivatalos kiadványairól gondoskodik, valamint arról, hogy a közgyülés és a választmányi ülések határnapjáról az illető tagok kellő időben értesítést kapjanak. A választmány évi müködéséről és általában az egyleti életről a közgyülésnek évenként irásbeli jelentést tesz. A közgyűlés és a választmány nevében kiadandó iratokat az elnökkel vagy helyettesével együtt aláirja és az egylet irományait gondozza.

A jegyző vezeti a választmányi és közgyülési jegyzőkönyveket.

15. §. A szerkesztő az Unitárius Közlönyt szerkeszti.

16. §. A pénztárnok az egylet vagyonát kezeli. Évenként költségvetést készít, amelyet minden évben a februári választmányi ülés elé terjeszt. A költségeket az elnök, vagy helyettese utalványozására fedezi. A kiadásokról és bevételekről rendes naplót vezet. A választmánynak negyedévenként jelentést tesz az egylet anyagi helyzetéről. Évenként számadást készít, amelyet felülvizsgálás végett a választmánynak benyujt.

17. §. Az egylet jogi természetü ügyeit a jogtanácsos intézi s eljárásáról jelentést tesz a választmánynak.

A közgyülés.

18.. §. Az egylet évenként közgyülést tart, melyet az elnök hív össze, legalább két héttel a gyülés napja előtt; ugyanakkor közli a tárgysorozatot.

19. §. A közgyülések nyilvánosak. Szavazati joga az egylet alapító és rendes tagjainak és a fiók egyletek kiküldötteinek van. Érvényes határozathozatalra a tisztviselőkön kívül legalább tizenöt szavazó tag jelenléte szükséges.

20. §. A közgyülés tárgysorozatát a választmány állapítja meg. Javaslatok és indítványok a közgyülés napja előtt egy héttel a választmánynak bejelentendők.

A választmány.

21. §. Az egylet ügyeit a választmány intézi, amelynek tagjai a) hivatalból az egylet tisztviselői; b) az egyházköri fiókegyletek elnökei és c) a szervezetek egy-egy kiküldötte. Választás útján tagjai a közgyűlés által választott 18 rendes tag (fele férfi, fele nő), kiknek, tekintettel a választmány székhelyére, lehetőleg Kolozsváron lakó tagoknak kell lenniök. A választott tagok minden évben egyharmad részben változnak s helyük ugyanakkor betöltetik. A lelépő tagok újraválaszthatók. A központi választmány tagjai a fiókegyletek gyülésein megjelenhetnek és ott felszólalási joguk van.

2. §. A választmány teendői: a közgyülés határozatainak végrehajtása; minden ügy előkészitése, amely az egylet céljainak megvalósítására üdvös; a közgyülés tárgysorozatának előkészítése. Minden hónapban egyszer ülést tart; szükségszerint gyakrabban is. Az ülésre az elnök, vagy helyettese hívja meg a tagokat. Érvényes határozatot csak akkor hozhat, ha a tisztviselőkön kivü legalább hét tag jele van Szavazatok egyenlősége esetében az elnök szavazata dönt.

A választmány az egylet céljainak előmozdítására bizottságokat küld ki.

A fiókegyletek.

23. §. Egyházkörönként vagy egyházközségenként fiókegyletek alakulhatnak, amelyek, mint alapító vagy rendes tagok,

tagjai az anyaegyletnek. A fiókegyleteknek lehetnek olyanok is tagjai, akik nem tagjai az anyegyletnek.

Amely egyházkörben egy vagy más formában hasonló irányú egyletek vannak, azok az alapszabályok értelmében ilyen fiókegyleteknek tekintetnek. Minden fiókegylet működéséhez szükséges egyleti helyiséget rendezhet be.

24. §. A fiókegyletek azon egyházkör, vagy egyházközség fiókegyetének neveztetnek, amelyben alakultak. Mindenik fiókegylet közgyűlése választ magának egy elnököt, két alelnököt, egy titkárt és egy pénztárnokot, három-háromévi időtartamra. A választás, illetve szavazás módját a fiókegylet közgyülése határozza meg. Ezenkívül választ választmányt, amely a tisztviselőkön kívül 6—12 tagból áll. A választmányi tagok egyharmada minden évben változik, lelépő tagok újraválaszthatók.

25. §. Az egyházközségi fiókegyletek tisztviselői tagjai az egyházköri fiókegyet közgyülésének, amely az egyházközségi fiókegylet szervezetének megfelelő tisztikart és választmányt választ szintén háromévi időtartamra.

26. §. A fiókgyleti tisztviselők kötelessége a központi szervezet tisztviselőivel azonos a maguk körében. A pénztárnok a központi szervezetet illető tagsági dijakat a tagoktól beszedi és a központi szervezet pénztárnokának beküldi.

27. §. A fiókegyletek vallásos összejöveteleket, népművelési estélyeket és évenként legalább egy közgyülést tartanak s évi jelentést küldenek be az egylet központi választmányához.

28. §. Minden fiókegylet egy taggal hivatalosan is képviselteti magát az egylet közgyülésén s gondoskodik arról, hogy az egylet központi választmánya tájékozódjék működéséről, továbbá, hogy a közgyülés elébe terjesztendő ügyek idejében beküldessenek.

29. §. A fiókegyletek tagjai pártoló és rendes tagok lehetnek a fiókegylet közgyülése által megszabott feltételek szerint.

30. §. A fiókegyletek az anyaegylet fennhatósága és ellenőrzése alatt állanak. Ezt a fennhatóságot és ellenőrzést az egyházközségi fiókegyletekre vonatkozóan az egyházköri fiókegylet útján is gyakorolhatja.

21. §. A közvetlen felügyeleti és ellenőrzési jog az egyházköri fiókegyletet illeti az egyházközségi fiókegylettel szemben. Ennek gyakorolhatása végett minden a körhöz tartozó egyházközségi fiókegylet működésének fontosabb mozzanatairól jelentést tesz a köri fiókegylet elnökségének s minden év junius 1-ig

kimutatást terjeszt be az előző működési évben (közgyülésről közgyülésig) kifejtett tevékenységéről, tagjairól, tisztviselőiről, vagyoni helyzetéről, szervezeteiről (dalárda, olvasókör, stb.) arról, hogy minő támogató és kiegészítő szervek (nőkszövetsége, ifjusági körök) működtek az egyházközségben. Ezeket a kimutatásokat a köri elnökség feldolgozva a köri közgyülés és anyaegylet választmánya elé terjeszti minden év szept. 1. napjáig.

32. §. A fiókegyletek az általános alapszabályok szerint működnek, azonban helyi viszonyaiknak megfelelően ügyrendet készíthetnek, amelyet jóváhagyás végett bemutatnak az anyaegyletnek és pedig az egyházközségi fiókegyletek az egyházköri fiókegyletek útján.

33. §. A fiókegyletek és a D. F. U. Nőkszövetségének s a D. F. Ifjusági Köreinek egyházközségi tagozatai az egyetemes érdekű célok megvalósításában egymást támogató működést fejtenek ki s ez okból munkatervüket kölcsönösen közlik egymással.

34. §. Ha valamelyik fiókegylet bármi okból megszünik, vagyona felett maga rendelkezik az anyaegylet közgyülésének jóváhagyásával.

Az egylet feloszlása. Alapszabályok módosítása.

35. §. Ha a D. F. Egylet feloszlanék, vagyona az unitárius egyházra száll azzal a kikötéssel, hogy a jelen alapszabály 2-ik §-ban megjelölt célra fardíttassék, amelyre gyüjtetett.

36. §. Jelen alapszabály az egyházi főhatóság megerősítése után lesz érvényes.

Sz: 888/1933.

E. K. T.

Jóváhagyatott az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Cluj-Kolozsvár, 1933 junius 29-én tartott ülésében.

Püspök helyett:

Dr. Varga Béla, egyházi főjegyző. — *Dr. Mikó Lőrinc,* egyházi titkár.

14. X. 1933.

Văzut de Noi
p. Ministru *Bradisteanu* mp.
Ministerul Instrucţiunii al Artelor şi Direcţiunea Cultelor.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapják a lapot, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogaikat gyakorolhatják, Örökös alapitódij 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 19159